

Turism. I Sverige saknas alltför ofta insikten om arkitekturens och det fysiska rummets betydelse för människors val av rese mål. Ska vi lyckas i konkurrensen om turisterna måste vi tänka om.

Stark arkitektur en potent turistmagnet

Trots att högsäsongen är kort omsätter den svenska besöksnäringen hela 250 miljarder, till år 2020 förväntas en fördubbling. Dessvärre är vi inte ensamma om den ambitionen – bara i Europa konkurrerar 150 000 kommuner om framtidens besökare, etableringar och investeringar. Frågan är: Vad avgör egentligen turistens val av destination? skriver Ylva Lindstedt och Torbjörn Lindstedt.

Vi hävdar att det i första hand är en viss plats, en viss miljö, som lockar till ett besök. Till exempel Venedigs historiska stadsrum, Tokyos ultramoderna stadsmiljö eller Bohuslänns dramatiska klipplandskap. När en attraktiv miljö paras med intressanta verksamheter uppstår de synergieffekter som gör platsen värd en resa.

För att lyckas som turistdestination gäller det därför att förvalta den fysiska miljön väl, och att utveckla den på ett sätt som stärker dess egenart. I Sverige saknas alltför ofta in-

Det fysiska rummet måste sättas i fokus, om turism-Sverige skall lyckas stärka sin attraktionskraft.

sikten om det fysiska rummets betydelse som framgångsfaktor för turism – och därmed också insikten om betydelsen av professionell expertis inom arkitektur.

Sveriges styrka

Enligt Thomas Brühl, vd för Visit Sweden, hör exotiska upplevelser i storslagen natur till Sveriges främsta styrkor som turismnation. När naturbaserade besöksmål utvecklas, till exempel med boende, krävs det att det sker utan att själva reseanledningen går förlorad. Just nu planeras 65 000 bäddar bara i norra Sverige i en – än så länge – genuint exotisk, svensk vildmark. *Trivial* eller *fortsatt exotisk* hänger på om rätt kompetens tas till hjälp. Treehotel, med sina fem arkitektritade

Arkivbild: PETER LUNDSTRÖM

EXOTISKT HOTELL. Treehotel strax norr om Luleå är ett exempel på innovativ arkitektur som blir en attraktion i sig. Här har Sverige mycket kvar att göra, skriver debattörerna.

Debattörerna:

Ylva Lindstedt
vd, YAJ arkitekter

Torbjörn Lindstedt,
Projektledare Glesbygd och turism,
Nordiska Arkitekturmessan, samt
områdesansvarig
Kulturattraktioner,
Gotosweden

trädkojor insmugna i den Norrländska storskogen, är ett framgångsrikt exempel på arkitektur, som understryker platsens särdrag och samtidigt tillför nya, unika upplevelser.

Unikt boende

På Treehotel gör arkitekturen ett centralt jobb: Den gör verksamheten mindre beroende av den korta och vädermässigt opålitliga svenska turistsäsongen, eftersom kojorna är en attraktion i sig. Arkitekturen ger också verksamheten uppenbara konkurrensfördelar gentemot andra hotell genom att erbjuda unika vistelser högt upp i trädens grenverk till vindens stilla sus. Treehotel har rönt stor uppmärksamhet i internationell media. Första årets mediavärde var 200 miljoner.

Ett annat exempel är Helsingborg strandpromenad. Här rör det sig inte om enskilda byggnader, utan om ett väldefinierat offentligt rum. Ur ett destinationsperspektiv är strandpromenaden intressant i flera aspekter: Dels är den en sommarpärla i sig själv genom sin attraktiva utformning. Dels sammanbinder strandpromenaden ett antal separata, befintliga besöksmål med varandra till ett kontinuerligt stråk, som gör strandpromenaden till ett helt pärlband av glimrande sommar-

upplevelser. Dessutom skapar strandpromenaden förutsättningar för nya etableringar längs en redan strid ström av besökare.

Mycket kvar att göra

Anna-Maria Bernitz, projektledare för Svenska Institutet, säger i ett reportage om *nation branding* i tidskriften *Form*: "I ljuset av att det är så lätt att marknadsföra ett land med arkitektur och design kan man tycka att Sverige borde göra mer."

Bra arkitektur lockar ögat och blir helt enkelt bra på bild. Men arkitektur är inte bara fotogeniska objekt, utan också miljöer. Miljöer har atmosfär, talar till fler sinnen än blicken, och bildar automatiskt bakgrund för olika livsstilar.

När "livsstilsresandet ökar och de kreativa näringarna får allt större betydelse för uppfattningen av ett land", som Thomas Brühl säger i samma reportage, blir det uppenbart att det fysiska rummet måste sättas i fokus, om turism-Sverige skall lyckas stärka sin attraktionskraft. Och att arkitektur krävs som strategi för dubblad omsättning i svensk besöksnäring.

Hägglund sviker de mest utsatta

Regeringen, med KD i spetsen, vill försämra villkoren i sjukvårdens högkostnadsskydd. De stora förlorarna är kroniker, funktionsnedsatta, äldre och långvarigt sjuka. Vi säger nej till en sådan politik, skriver Lena Hallengren och Ilmar Reepalu (S).

Skyddet innebär att du inte behöver betala mer än ett visst totalbelopp för läkemedel och patientavgifter under ett år. När du uppnått beloppet får du ett frikort som ger rätt till kostnadsfri vård eller läkemedel under ett år.

Regeringen föreslår i den kommande statsbudgeten att gränsen för högkostnadsskyddet vid sjukvårdsbesök försämras från 900 kronor till 1100 kronor per år och för läkemedel från 1800 kronor till 2200 kronor per år. Totalt kan försämringen bli 600 kronor per år och person.

Gör precis tvärtom

Socialminister Göran Hägglund (KD) är ansvarig för förslaget. KD beskriver i sin värdegrund hur man vill solidariser sig "med de svaga och förtryckta, sträva efter social rättvisa, utjämna strukturella orättvisor och skapa en

rättvis fördelning av samhällets goda." I partiets principprogram står det om hälso- och sjukvården att den "ska vara ett uttryck för omsorg och solidaritet mellan människor i samhället."

Kristdemokraternas ideologi innebär alltså att om sjukvården behöver mer pengar ska detta finansieras gemensamt, inte genom att höja kostnaderna för de mest sjuka. Ändå lägger man fram ett förslag som är precis tvärtom. De stora förlorarna är kroniker, funktionsnedsatta, äldre och långvarigt sjuka. Socialstyrelsen menar att försämringen dessutom kan slå hårt mot ensamstående föräldrar, som re-

dan i dag avstår läkemedel oftare än andra av ekonomiska skäl.

Nej till försämringar

Varför lägger Hägglund fram förslaget? Det finns två alternativ; antingen vill han driva en politik som strider mot den kristdemokratiska ideologin eller så har han inget inflytande i regeringen. Båda alternativen är lika allvarliga.

Vi socialdemokrater har i vårt budgetförslag sagt nej till försämringar i högkostnadsskyddet och ersätter landstingen ekonomiskt för detta.

Lena Hallengren (S)
vice ordförande i riksdagens socialutskott
Ilmar Reepalu (S)
vice ordförande i
Sveriges Kommuner och Landsting

REPLIKER:

FP driver på för skydd av Arktis

Vi vill skydda Arktis genom ett marint reservat och samtidigt minska koldioxidutsläppen. Som ordförandeland i Arktiska rådet har vi stora möjligheter att öka skyddet av Arktis, skriver **Christer Winbäck (FP)**.
gp.se/nyheter/debatt

Etanol är inte problemet

En lögn blir som bekant inte sann för att den upprepas ofta, skriver seniorkonsult och tidigare jordbruksminister **Annikan Åhnberg**.
gp.se/nyheter/debatt

Stöd gröna utvecklingsbolag

Att utveckla nya industriprodukter kräver tid och kapital. Därför måste utvecklingsbolag få bättre stöd, skriver **Lena Nyström**, Svenska uppfinnarföreningen och **Birger Ericson**, vd Speedheater System AB.
gp.se/nyheter/debatt

Erkänn problemet!

När utnyttjade arbetare kollapsar av utmattning efter att ha jobbat 80 timmar i veckan i vårt land, är det nog dags att Svenskt Näringsliv tänker om, skriver **Kristin Andersson, LO**, i en slutreplik.
gp.se/nyheter/debatt